

En motiu de la presentació abans d'ahir a Madrid per part de la directora de l'Institut de la Mujer **Laura Seara**, de la publicació de la sèrie Estudis "Pensadoras del siglo XX: aportaciones al pensamiento filosófico femenino", La INDEPENDENT reproduceix part d'una entrevista

-
publicada a la web de la
[Xarxa Europea de Dones Periodistes](#)

-
a una de les seves autores,

Fina Birulés

, sota el títol: "Bàsicament treballem en la recuperació de l'obra de les filòsofes: les pitagòriques, les humanistes, les filòsofes del segle XX»

La publicació analitza des d'una perspectiva teòrica, la manera en què una sèrie d'autores com **Hannah Arendt, Simone Weil, María Zambrano, Rachel Bepaloff**

i

Jeanne Hersch

es relacionen amb la tradició filosòfica i específicament entre si, a més d'altres autores.

Laura Seara

va estar acompanyada per les autores de l'estudi

Fina Birulés

professora de filosofia contemporània i

Rosa Rius

, professora d'Història de Filosofia, Estètica i Filosofia de la cultura, ambdues de la Universitat de Barcelona.

Les investigadores de l'estudi, fa gairebé vint anys que treballen la producció filosòfica femenina amb l'objectiu d'investigar documental i teòricament l'obra d'autores com **Hannah Arendt, Simone Weil**

i

Maria Zambrano

, així com d'iniciar el treball de lectura, traducció i investigació dels textos de

Rachel Bepaloff

i

Jeanne Hersch

.

Els resultats confirmen que tot i que en els últims anys algunes d'aquestes pensadores han estat objecte d'un gran interès, segueixen sense estar inscrites en la tradició de pensament

Les pensadores del segle XX

Escrit per Tona Gusi / Redacció AMECOpress
dijous, 31 de març de 2011 12:58

---

filosòfic i, per tant, sense ser conegudes per les futures generacions.

En aquest sentit, **Seara** va destacar que la història de les dones filòsofes és també la de la seva lluita perquè es reconeguïn les seves aportacions, ja que amb més freqüència que els seus companys masculins "les dones pensadores es van exposar al desprestigi i al xafardeig, de manera que la seva vida privada acabava despertant més interès que la seva obra".

Aquest llibre és un dels resultats de la recerca desenvolupada en el marc d'un projecte finançat per l'Instituto de la Mujer, a través de la seva convocatòria d'I + D + I de 2006, al voltant de les Pensadores del segle XX i les seves possibles aportacions a una tradició de pensament femení.

De l'Entrevista a Fina Birulés per Tona Gusi

«Bàsicament treballem en la recuperació de l'obra de les filòsofes: les pitagòriques, les humanistes, les filòsofes del segle XX»

.....

Fina Birulés és Directora de diversos treballs d'investigació i Tesis Doctorals, i autora des de 1992, entre les seves darreres obres destaquen: 'Hannah Arendt. Una herencia sin testamento', Herder, 2007 i 'Una revisión de la historia judía y otros ensayos', Paidós, 2005.

És també fundadora el 1989 del Seminari de Filosofia i Gènere' junt a **Rosa Rius** i **Montserrat Jufressa**

El Seminari està format per professores i alumnes de diverses facultats, bàsicament de Filosofia i Filologia, alumnes dels doctorats i algunes professores d'institut. Encara que al començament 'fes riure per sota el nas' als seus col·legues masculins del Departament de la

Facultat, el projecte rebé subvencions del Ministeri i fou considerat com a prioritari en l'àmbit de la recerca. Des de l'any 1990 no ha deixat d'estar reconegut i dotat econòmicament.

És evident que la vesant filosòfica per la que ets més reconeguda és la que es coneix com a 'Filosofia i Gènere'. Quins creus que són ara els temes més importants i actuals?

Un dels temes continua essent la recuperació de les dones filòsofes ja que sempre són presents en el debat filosòfic però mai són transmiseses. A l'hora de fer història desapareixen, fins i tot en algunes de les darreres històries que s'han fet del segle XX no n'hi consta cap, quan es pot triar entre un ampli ventall de filòsofes conegudes i influents. Recuperació doncs del pensament, de la producció filosòfica de les dones.

Cal fer també una reflexió sobre el que podríem anomenar 'feminisme d'estat'. Hem de reflexionar sobre i el perquè a partir de quin moment el feminisme s'ha reconciliat amb les institucions.

Tradicionalment el feminisme era rebutjat per les institucions o era bel·ligerant envers elles. A partir dels anys 80 però el trobem instal·lat a la universitat, gràcies a la lluita de les dones certament! ...però és un fet que actualment està instal·lat també a les institucions i que en nom seu s'han iniciat fins i tot conflictes bèl·lics pels drets de les dones com el de l'Afganistan.

Sense estar-ne del tot segura, diria que l'altra cara d'aquesta moneda es el 'post-feminisme'.

La tasca del Seminari de Filosofia i Gènere va en aquesta línia?

Bàsicament treballem en la recuperació de l'obra de les filòsofes: les pitagòriques, les humanistes, les filòsofes del segle XX, etc. Les hem traduït, introduït etc. També hi ha un cert debat de teoria feminista en el si del Seminari però no és l'eix central.

Abans parlaves de les dificultats amb que topen les dones per ser reconegudes a

l'Acadèmia. Quina ha estat la teva experiència personal? Com ho tenen les professores a les facultats de filosofia?

Ens trobem davant d'una situació molt peculiar que la gent desconeix. Tothom pensa que les facultats de filosofia són com les de les altres d'humanitats. I en canvi a Filosofia sempre l'alumnat ha estat majoritàriament masculí i pel que fa al professorat hi ha molt poques dones en tots els nivells. Fins fa 5 anys l'única catedràtica a tot l'Estat espanyol era la **Celia Amorós**. Ara n'hi ha algunes més però en qualsevol tribunal per sorteig sempre som 1 dona i 4 homes. Bàsicament es tracta d'un món molt masculí sigui perquè la pròpia disciplina té una clara herència de la Teologia, sigui perquè s'havia pensat en si mateixa com 'el saber dels sabers', o com 'un saber neutre' que s'identifica immediatament com a masculí.

Ara està canviant però molt a poc a poc!! Les estadístiques més actuals confirmen que les dues facultats més masculines i amb més professorat masculí son: Filosofia i Matemàtiques.

Pel que fa a la feina de les professores del Seminari, aquesta ha estat reconeguda malgrat s'hagin creat certes suspicàcies. Hem dirigit moltes tesis, realitzat Jornades i treballs importants.

Has explicat la situació al país però, has estat professora invitada a d'altres països i per tant la teva feina es reconeguda internacionalment.

Efectivament el que he fet sobre l'**Arendt**, i el que he escrit sobre gènere s'ha editat aquí però és molt conegut a Amèrica i és per aquest coneixement de les meves publicacions que se'm convida via Acadèmia. En el cas d'Europa (París, Viena...) es deu més a les col·laboracions i contactes personals a través dels Congressos.

Circula la informació a nivell europeu i internacional de la tasca que esteu fent les dones filòsofes arreu?

Jo diria que sí. De fet les filòsofes que estem tractant estan de moda: la **María Zambrano**, l'**Hannah Arendt**

(fa 15 anys ningú no sabia qui era), la

Simone Weil

, etc. D'altres que també estem treballant i que la

Rosa Rius

ha traduït enguany no són tan conegudes arreu, com ara,

Rachel Bepaloff

,

Jeanne Hersch

...

Encara que en el món anglosaxó la filosofia acadèmica té un marge molt estret vinculat a l'anàlisi lògica, al llenguatge formal... i per tant algunes de les tasques que estem fent nosaltres es tracten més, a Anglaterra i a Estats Units, en els departaments de literatura comparada.

Podríem connectar ara amb aquell repte o reflexió sobre la relació i la influència que té aquest pensament en el poder polític i social?.

Sempre he pensat que és molt irrellevant el que diu la filosofia respecte de la política. Normalment els filòsofs, les filòsofes, la intel·lectualitat pensa que les seves idees transformen el món i jo diria que qui transforma el món és qui actua directament, és a dir la política en un sentit ampli, no en el sentit de la política professional. Efectivament, algunes idees nascudes de la reflexió poden ajudar a direccionar o a actuar però no diria que sigui un fet mecànic més aviat al revés: algunes teories filosòfiques han causat grans desastres en política o han estat irrellevants. Molt sovint hi pensem quan ja ha passat, retrospectivament i, per tant, quan ja és massa tard!

De tota manera si que penso que la filosofia o la reflexió pot ajudar a comprendre el món que vivim en el sentit que deia l'Hannah Arendt. Tractar de saber que és el que ha ocorregut, el que passa - no sempre és fàcil, tot i que ho tinguis davant del nas!!-Aconseguir reconciliar-se amb el que ocorre. Es tracta d'evitar que allò que ens passa s'entengui de la mateixa manera que els fenòmens de la naturalesa. No entendre pas que el que passa és com un fenomen natural -ha passat i no hi podíem fer res!- O ha passat i hi participem o bé ha passat i analitzem perquè ha passat. Es tracta de sentir el que passa en el món comú com alguna cosa pròpia, no com a quelcom aliè. Jo penso que això és el màxim que podem fer des del punt de vista del pensament, de l'anàlisi... i a vegades surten mots nous, problemes nous que permeten reorientar però no orientar una política.

El moviment feminista ha introduït molts elements per a reorientar la política. Ara bé no sempre qui es dedica a la política els agafa com cal. El mateix exemple de la paraula gènere, que sorprenentment ha arrelat en els media i en el llenguatge polític quan el terme en les llengües romàniques no s'ajusta al significat. I quasi bé sempre s'utilitza com a sinònim de dona. Podien haver-se quedat amb 'dona', 'mujer', etc. És molt sorprenent!!

.....

Ens pots avançar els teus propers projectes?

M'agradaria fer un llibre partint d'alguns textos que ja he escrit sobre qüestions de gènere o de feminisme, intentant analitzar el 'feminisme d'estat' i l'anomenat 'post feminisme' com a l'altra cara de la mateixa moneda.

I un altre llibre que encara no té títol però que té a veure amb la qüestió de la memòria històrica ja que penso que, sobretot en el cas del treball de les dones s'ha posat molt èmfasi en la memòria i en la genealogia i també per altra banda en l'experiència pròpia. S'han anat generant relats des de l'època dels grups d'autoconsciència, com si hi hagués una experiència femenina que pogués ésser comunicada directament a través de relats en primera persona, les històries de vida, etc... i m'interessen molt perquè em sembla que són fal·laços els arguments que consideren que aquesta comunicació d'experiència pròpia, per si sola, ja comunica sentit o significat. Fal·laços en el sentit que hi ha un element en aquest primar 'lectura – experiència' que es comunica directament des del jo viscut, com si aquest ja fos el criteri per saber de l'interès, de la veritat d'allò dit. Em sembla que és una qüestió que mereix una reflexió.

Joan Scott, una coneguda historiadora feminista, ja fa anys va fer un article titulat 'Experiència' on analitzava els usos del mot experiència en els grups de dones, en els grups de recuperació de l'experiència homosexual, etc... és a dir com de cop i volta fer visible el 'jo he viscut' i el 'jo he tingut aquesta experiència' s'ha contemplat com si ja fos suficient.

Ah! I encara una última cosa en aquest Seminari hem introduït dues figures mes, la **Jeanne Hersch**

chel Bernaloff

i la
Ra

Les pensadores del segle XX

Escrit per Tona Gusi / Redacció AMECOpress
dijous, 31 de març de 2011 12:58

---

i treballaré aquesta darrera.

*Podeu llegir l'entrevista sencera a la web de la Xarxa Europea de Dones Periodistes: ["Bàsicament treballem en la recuperació de l'obra de les filòsofes: les pitagòriques, les humanistes, les filòsofes del segle XX»](#)